

Trendy TASPISS

Plutselig ble ballett en trend – på film, scene og i moten. Hva er det ved den klassiske kunstformen som aldri slutter å fascinere?

TEKST: CAMILLA ALFTHAN **FOTO:** DEN KONGELIGE BALLETT, ALLOVER PRESS, SCANPIX, ERIK BERG, COSTIN RADU, AGATHE POUPENEY, IBEN KAUFMANN OG JÖRG WIESNER

Dans er den høyeste kunstform, da det er selve livet,» heter det i et kjent ordtak. Både på scenen, i populærkulturen og i moteverdenen vinner ballett terreng. Men hvorfor? Kanskje fordi det er arenaen for de helt store dramaer og følelser – og det å være del av en liten drømmeverden?

For Givenchys sjefsdesigner Riccardo Tisci gikk nettopp en drøm i oppfyllelse da han ble bedt om å skape kostymene til Garnieroperaens siste oppsetning av Ravels «Le Boléro». Balletten ble vist i Paris i mai.

– Bare det å samarbeide med en berømt koreograf på Europas største teater er en heder i seg selv, utover at balletten har et musikalsk nærvær som pirrer fantasien, har Tisci sagt.

– «Le Boléro» handler om intensitet. Jeg ønsket at danserne på en måte skulle føles nakne. Kostymene uttrykker to sider av meg; mørke og romantikk, sier han.

Tisci skapte hudfargede catsuits med gjennomsiktig tyll som er brodert med avtegningene av et skjelett.

– Mens de danser kaster danserne flere lag av kostymene. Det symboliserer dyrenes sykkluser i naturen, og når blomster mister bladene sine. Danserne blir til bevegelige skjeletter, som er sterke og skrøpelige på samme tid, sier italieneren om sin aller første ballett.

BALLETT PÅ MOTEN

Balletten har alltid inspirert moteverdenen. Særlig dansernes alveaktige kropper. Skuespilleren Audrey Hepburn var ballettdanser. Stilen hennes, med vepsetalje og ballerinaske, har blitt ikonisk. På 1980-tallet sørget dansefilmer som «Fame» og «Flashdance» for at leggvarmere og dansetøy ble mote. Designere som ▶

Filmene «Fame», «Flashdance» og «Black Swan» skapte dansefeber. Carine Roitfelds Fashion Book viet nylig hele utgaven til ballett som tema.

En av Norges beste solistdansere, Christine Thomassen, med Dirk Weyershausen i «Allegro Brillante» i Operaen.

DANS PÅ MOTEN

Givenchys sjefsdesigner Riccardo Tisci (t.h.) med sitt team da han designet kostymene til «Le Boléro» i Paris.

Christine Thomassen i kritikerroste «Romeo og Julie» i Operaen.

Yves Saint Laurent og Christian Lacroix har laget kostymer til ballettforestillinger. Og da Valentino trakk seg tilbake ble ballettscenen hans nye catwalk. I fjor viste New York City Ballet designerens vakre kjoler i forestillingen «Fall Gala». Her hjemme har Nasjonalballetten innledet et samarbeid med den danske motedesigneren Henrik Vibskov,

Portman en plaget ballerina. Det var særlig det psykologiske dramaet som fikk folk til å gjenoppdage balletten. Filmens kostymemaker, Amy Westcot, samarbeidet med designduoen Rodarte. I løpet av filmen endres Natalie Portmans ballettøy fra lyse pastellfarger til en dramatisk sort tyllkjole, som i siste scene illustrerer hennes tiltakende galskap.

– Jeg ble helt bitt av det. Det var mitt eget univers, med musikk, magi og disiplin. Ballett krever ekstrem grad av teknisk trening, kontinuitet og jobb. Det er et logisk arbeid med byggesteiner som ender med å bli en kunstnerisk prestasjon, sier Thomassen, som begynte ved Nasjonalballetten i 1996.

De siste årene har hun opplevd et fornyet fokus på balletten. Et stadig yngre publikum strømmer til Operaen for å se ballett, både moderne og klassiske stykker.

– Jeg har danset både på den gamle og den nye scenen, derfor kan jeg sette pris på utviklingen, sier Thomassen.

Hun foretrekker å opptre i de stykkene hvor dansen ikke bare er abstrakt, men også har dramatisk innhold, som i Mats Eks oppsetning av «Tornerose».

– Folk får så mange impulser i dag, derfor er det viktig at vi gir dem øyeblikkskunst. Det er en annen stemning når man ser noe live i stedet for på YouTube. Ballett er veldig ekte og noe man deler med andre.

Som danser arbeider Thomassen i et miljø med en positiv atmosfære.

– Selvfølgelig er det konkurranse, for det handler mye om individuelle prestasjoner. Men det er også teamwork, hvor man er en

Folk får så mange impulser i dag, derfor er det viktig at vi gir dem øyeblikkskunst.

CHRISTINE THOMASSEN

som står bak kostymene til Alexander Ekmans nyoppsetning av «Svanesjøen». Den har premiere i april 2014.

MORD OG GALSKAP I COUTURE

Den eksklusive haute couture-verdenen kjemper for sin overlevelse. Men på ballettscenen lever moteverdenens kreasjoner kveld etter kveld. Det blir grått, ledd, elsket – og begått mord i kostymene.

I Oscar-filmen «Black Swan» spiller Natalie

Ballett er mer enn dans – den er et lappeteppes av ulike håndverk. Samtidig har den et universelt språk, akkurat som musikken danserne fortolker, som gjør at man lytter til den på en annen og mer nærværende måte.

BITT AV BALLETEN

For en av Norges ledende solodansere, Christine Thomassen, er balletten selve livet. Hun lærte sine første trinn tre og et halvt år gammel av venner i barnehagen.

Danske Ida Praetorius er bare 19 år, men danser på scener verden rundt. Her er hun i favorittrollen som Julie i «Romeo og Julie».

Audrey Hepburn var ballettdanser før hun ble skuespiller. Stil og holdning var inspirert av ballett.

Vakre smykker designet til «La Bayardère» av Marianne Eriksen.

DANS DEG SPREK

Selv om du nok ikke blir en prima ballerina, kan du trene deg slank og smidig med ballettens grunnøvelser. Ved å bruke kroppen får du god balanse og rank holdning. Appetitten reguleres når man danser. Audrey Hepburn fortalte at hun etter magre krigsår pleide å tømme hele glass med syltetøy. «Da jeg fant igjen dansen kom jeg i balanse,» har hun sagt. I USA har danseren Mary Helen Bowers hatt suksess med å undervise i ballettøvelser, etter at hun trente Natalie Portman til «Black Swan». Hun underviser via websiden BalletBeautiful.com.

del av et større, kunstnerisk uttrykk, sier hun.

Ida Praetorius er en ung, dansk ballerina ved Den Kongelige Ballet i København. Hun mener at det er skjønnheten og de følelsesmessige opplevelsene som gjør balletten så attraktiv.

ET NYTT PUBLIKUM

Selv om Praetorius bare er 19 år har balletten allerede tatt henne jorden rundt til scener i byer som Los Angeles, New York, Paris og Muscat. Overalt opplever hun at det vokser fram et miljø av mennesker som er glad i dans selv om de ikke nødvendigvis har en dansebakgrunn.

– De blir berørt av å se et stykke. Først tror de at det er gammeldags, men så oppdager de at de trekkes inn i en annen verden, og at de glemmer hvor de er. De får tårer i øynene av å se et stykke, forteller Praetorius, som har danset siden hun var åtte år.

I Norge er ballett en mye yngre tradisjon enn i Danmark. Da den nye Operaen i Bjørvika åpnet opplevde den en større overhaling. Etter at ballettforestillingene som før ble oppført i det gamle Folketeatret, nå danses på scenene i Operaen, er balletten løftet opp på et helt annet nivå.

De to siste ballettsjefene – Espen Giljane og Ingrid Lorentzen – har også inntatt en mer tidsriktig innfallsvinkel enn forgjengerne.

– Nå er ballett noe nordmenn er stolte av, som man gjerne viser fram i utlandet. At det er prestisjefullt skaper en helt ny tradisjon og en annen status, sier danske Nicolai Hübbe.

Hübbe var i mange år solodanser ved New York City Ballet. Han har også modernisert 1800-tallsstykker som «Napoli» og «Et Folkesagn», og er dommer i den danske versjonen av «Skal vi danse».

IKKE STJERNE OVER NATTA

Alle kan identifisere seg med deltakerne i tv-programmet, mens balletten er et elitært univers, hvor man dyrker perfektjonen.

– Danserne starter den harde treningen alt som barn. Å utdanne seg til profesjonell ballettdanser tar 10–12 år. Man blir ikke stjerne over natta fordi man er med i et tv-program. Det handler om et kunsthåndverk, en teknikk og en musikalitet. Ting tar tid, og det er det fantastiske ved balletten. Som publikum dras man inn i en uvirkelig verden når lyset dempes og stykket begynner. Det er noe

helt annet enn å sitte foran en skjerm, sier Hübbe.

De følelsesmessige dramaene har også inspirert den danske smykkedesigneren Marianne Eriksen. Ifølge henne eksisterer ballett innenfor et helt spesielt univers.

– Det skjer noe eget, og i ballett er håndverket på linje med haute couture, sier Eriksen.

STREVER ETTER PERFEKSJON

Hun fikk nylig oppgaven med å designe smykker til tempeldanserinnen i ballettforestillingen «La Bayardère».

– Det er en kjærlighets- og lidelseshistorie med masse skjønnhet og drama. Det ga meg muligheten til å legge mange flere lag inn i designet, enn hvis det hadde vært i en vanlig motesammenheng. Stykket foregår i India og den britiske kultur er blandet inn i sammenhengen, så jeg prøvde å gjøre det samme med designet, sier Eriksen.

Smykkene er i forgyldt sølv, hvor midtpunktet er en tornekrans med eksotiske lotusblomster og perler. I hinduismen er perlen Shivas tredje øye, mens den i buddhismen er symbol på åndelig fullkommenhet.

På samme vis er det ballettens streben etter perfektjon som gjør at den skiller seg ut. □